

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

אחשי"ב-ב

שיחות קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
ה' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות אחרון של פסח ה'תנש"א*

לגמרי כשהיטר ממנו יום אחד¹⁰, שנאמר תמימות תהיינה".

כלומר: הפירוש ד, "שבע" שבתות תמימות (תהיינה) אינו, "שבעות" (שבעת ימי השבוע) המתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת¹¹ - שהרי התחלת הספירה (ממחרת השבת) אינה, ממחרת שבת בראשית" (באחד בשבת), אלא "ממחרת היו"ט"¹², גם כשחל באמצע השבוע - אלא הפירוש הוא שבע שבועות (שבוע להתחלת הספירה) שלימות, מ"ט ימים, לילה ויום.

ב. ופירוש נוסף בדברי חז"ל - ש, "שבתות תמימות" הם שבועות שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת, כימי בראשית:

"תני רבי חייא כתיב שבע שבתות תמימות תהיינה, אימתי הן תמימות, בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם"¹³.

א. "מצות עשה מן התורה שיספור כל אחד מִישראל שבעה שבועות ימים מיום הבאת קרבן העומר, שנאמרי וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, ואומר² שבעה שבועות תספר לך וגו', ודרשו חכמים: יכול בב"ד כמו ביובל . . . ת"ל וספרתם לכם, כדי לסופרה לכל אחד ואחד⁴. וצריך למנות הימים וגם השבועות, שנאמר⁵ תספרו חמישים יום, כלומר עד חמישים, ואומר שבעה שבועות תספר לך . . . יספור שניהם . . . ואם לא עשה כן לא יצא י"ח מן התורה"⁶.

וממש"נ, "תמימות תהיינה" - למדים (א) שהספירה היא בלילה, לפי ש"א"א' להתחיל הספירה ביום הבאתו ממש, שנאמר תמימות תהיינה, ואין אתה מוצא תמימות אלא כשמתחיל לספור בערב . . . וה"ה ספירת שאר הימים שאינה אלא בלילה⁸, שמן הסתם ספירת כל הימים הם שוין", (ב) ש"אסי שכה לספור בלילה אחת . . . הפסיד ממצות ספירת העומר

(* בתור השתתפות ב"כניוס תורה" שמתקיים באסרו"הג.

1) אמור כג, טו.

2) פ' ראה טו, ט.

3) ספרי עה"פ ראה שם, הובא בפר"ח או"ח ר"ס תפט. וראה מנחות סה, ב ובתוד"ה וספרתם שם.

4) שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס תפט.

5) אמור שם, טז.

6) שו"ע אדה"ו שם ס"ה.

7) שם ס"ג.

8) "אבל אם שכה לספור בלילה ונזכר ביום יספור בלא ברכה, לפי שי"א שאם לא נקצר העומר בלילה קוצרין אותו ביום . . . לפיכך יספור בלא ברכה שספק ברכות להקל" (שם).

9) שם סכ"ג.

10) ולהדעות "שהספירה אינה אלא בלילה, שאף אם שכה לספור בלילה א"צ לספור ביום . . . אף אם ספר ביום אין ספירה זו שוה כלום להשלים מספר המ"ט יום" (שם סכ"ד).

11) לשון רש"י מנחות סה, ריש ע"ב.

12) מנחות שם. תו"כ ופרש"י עה"פ. מגילת תענית פ"א ושם: "יכול (או אינו אלא) ממחרת שבת בראשית וכו'" - כמה דעות בהילפותא ש, "ממחרת השבת" פירושו, "ממחרת היו"ט" (וראה לקמן ס"ב). - ולהעיר, שהרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ו הי"א) שולל דעת, "אלו הטועים . . . (ש)ממחרת השבת הוא שבת בראשית" (לא ע"י הראיות שהובאו בגמרא, אלא ע"י רא"י שלו) ממש"נ, ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי", "תלה הכתוב היתר אכילתם לחדש . . . במחרת הפסח כו'" (ראה כס"מ ולח"מ שם. הר המורי" שם). ואכ"מ.

13) פסיקתא דר"כ פי"ה. פסיקתא רבתי פי"ח. קה"ר פ"א, ג. יל"ש אמור שם (רמז תרגו). -

ויש להוסיף, שפירוש זה הוא גם ע"פ דרשת ריב"ז בהסוגיא¹⁶ ע"ד אופני הלימוד ש"ממחרת השבת" פירושו "ממחרת היו"ט" - "כתוב אחד אומר תספרו חמשים יום (משמע ימים ולא שבועות), וכתוב אחד אומר שבע שבתות תמימות תהיינה (שבועות)¹⁷, ושבועות לא קרי אלא אותן המתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת), הא כיצד, כאן ביום טוב שחל להיות בשבת (מתוקם שבע שבתות תמימות תהיינה, שבע שבתות תמימות כסדרן), כאן ביו"ט שחל להיות באמצע שבת" (חמשים יום ולא שבועות שלימות, דלא בעינן שבע שבתות תמימות מאחד בשבת ועד שבת, אלא בחמשים בעלמא באיזה יום שישלימו)¹⁸ - ש"שבע שבתות תמימות תהיינה" מתקיים כשפסח חל בשבת, שאז השבועות הם תמימות כסדרן (מא' בשבת עד שבת).

[ומסתבר לומר, שדרשת ריב"ז ("כאן ביו"ט שחל להיות בשבת", "מתוקם שבע שבתות תמימות תהיינה") אינה דיהוי בעלמא שנאמר להביתוסי, כהדברים שאמר לו תחילה באופן של "דיהוי בעלמא"¹⁹ - שהרי לאחר שהביתוסי לא

ומבואר במפרשים¹⁴: "בזמן שבא בשבת ר"ח ניסן יוצא פסח בשבת ויתחילו לספור במוצאי שבת, ואז יהיו השבתות תמימות, כי שבועות יהי' באחד בשבת, ויהי' מאחד בשבת ט"ז בניסן שהחלו לספור עד אחד בשבת של חג השבועות ז' שבועות תמימות" (שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת, כימי בראשית).

ומ"ש, "בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם" - "לסימן נקט . . כי ישוע תשיעי למשמרות, ושכני' עשירי למשמרות, וכ"ד משמרות מתחדשות בשבתות, וראש המשמרות הוא יהוירב ומתחיל שבת באחד בניסן, ובשבת שני שלפני פסח ידעי', ובשבת של פסח כל המשמרות שוות כל ימות הפסח, ולשבת מוצאי פסח יכנס חרים ואחריו כו' שבת שהוא ערב עצרת יכנס ישוע, ולא יעבוד עד לאחר עצרת, כי ביום העצרת כל המשמרות שוות, הנה אין עבודת ישוע ושכני' בין פסח לעצרת, אבל אם יארע ניסן ופסח בג' בשבת או בה', יכנסו ישוע ושכני' בין פסח לעצרת לעבודה, וגם לא יהיו תמימות, כי יש למנות מג' ועד ג' ומה' עד ה' . . ואפילו אם יהי' פסח באחד בשבת . . יכנס ויעבוד שכני' קודם עצרת כו"¹⁵.

שבעה לשבעה שבועות, ונמצא ישוע לשבת שלפני עצרת שהוא יום אחד בשבת, וכל ספר בלילה או בשחרית לא נכנסה עדיין משמרת שכני' שהרי לא היתה באה עד לאחר התמיד, אבל אם עכב כל כך הרי משמרת שכני' באה בתוך הספירה".

(16) מנחות סה, סע"א ואילך (וראה מגילת תענית שם).

(17) כ"ה ל' רש"י שם: "וכתוב אחד אומר שבועות" (אף שבכתוב נאמר "שבתות") - כי פירוש "שבתות" בכתוב זה הוא "שבועות" (ת"א. הובא בפרש"י שם, טז), כמפורש בקרא "שבעה שבועות תספר לך".

(18) מנחות שם ובפרש"י ורבינו גרשום.

(19) פרש"י שם.

וראה ס' העיטור סוף הל' מצה ומרור: "אימתי הן תמימות בזמן שאתה מונה מבערב, ובהגדה אימתי הן תמימות בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם".

(14) רלב"ן ספ"ו. רבא"ה פסחים סתקכו".

עיטור שם. רוקח סרצ"ה (הובא במ"כ לקה"ר שם).

(15) ובמאירי סוף פסחים מפרש זה באופן אחר (ששייך להפירוש ד"תמימות" בנוגע להמנין מבערב) - "יש אומרים שכל ספר ביום קודם שנת מוסף תמימות הן, ממה שאמרו . . אימתי הן תמימות בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם, ר"ל בתוך ימי הספירה, והם משמרה תשיעית ועשירית, וזהו כשמונה מבערב או בשחרית, הא כל שנתאחר עד הערב פעמים שישוע ושכני' ביניהם, כגון שחל ניסן בשבת ושמשו שתי משמרות עד הפסח, ועוד

ולהעיר, שהדרשה דריב"ז היא הראשונה וקודמת²² לשאר הדרשות שבהמשך הסוגיא, ובטעם הדבר²³ יש לומר, שע"פ דרשה זו מובן הטעם שהתורה כתבה, "ממחרת השבת", ולא "ממחרת היו"ט" (אף שיש נתינת מקום לטעות הבייתוסים שספירת העומר היא ממחרת השבת דוקא) - כי, כשהתחלת הספירה היא, "ממחרת השבת" כפשוטו (כשפסח חל בשבת) אזי מתקיים הכתוב "שבע שבתות תמימות תהיינה", תמימות כסדרן, כימי בראשית, מאחד בשבת עד שבת; אלא שמהכתוב, "תספרו מישימים יום" למדים, "דלא בעינן שבע שבתות תמימות מאחד בשבת ועד שבת, אלא בחמישים בעלמא, באיזה יום שישלימו"²⁴.

ג. ופירוש נוסף בדברי חז"ל - ש"תמימות" קאי על זמן שביהמ"ק קיים: "תני²⁵ רבי חייא שבע שבתות תמימות

קיבל ה"דיחוי בעלמא", באמרו "רבי בכך אתה פוטרני", השיב לו ריב"ז, "לא תהא תורה שלימה שלנו (לדחות אדם בקנה ובקש²⁶) כשיחה בטלה שלכם" (דלנו יש ראי' ולכם אין ראי'), ואמר לו הראי' מהתורה, "כתוב אחד אומר וכו'", כלומר, לימוד ע"פ אמיתתה של תורה²⁷].

20) ועד"ז בפ"י הרשב"ם ב"ב קטז, רע"א: "לא תהא תורה שלימה שלנו כו', איני צריך לדחותך בקש".

ושם: "ומיהו מעיקרא לא הי' חפץ לגלות לו טעמו של דבר דאסור לגלות להם טעמי תורה", ואילו בנדוד"ד, דיחוי בעלמא קאמר לי' משום שהוא הי' אומר דברי הבל" (פרש"י מנחות סם) - שגם לולי הטעם ש"אסור לגלות להם טעמי תורה" הי' דוחהו כיון שהי' אומר דברי הבל [דלא ככב"ב שלא הי' אומר "דברי הבל", אלא "קל וחומר שאתם דנין מעצמכם שיש עליו תשובה" * (רשב"ם שם)], ואעפ"כ, כיון שלא קיבל הדחי', הוצרך להשיב לו התשובה האמיתית ע"פ תורה (ראה שבת ל, ב).

21) בלק"ש ח"ב (ע' 96 הערה 6) מבואר שאפשר לומר שגם ילפותא זו אינה אלא מענה להבייתוסי לדחותו בקש, ולי' לא ס"ל הכי. ועפ"ז יתורץ (א) פשיטות ריב"ז, "מנין לכם", (ב) הרי גם לריב"ז הפי' ד"ממחרת השבת" הוא (כפשוטו) כשפסח חל בשבת, (ג) בתו"כ לא הובאו דברי ריב"ז - אבל, גם ע"פ המבואר כאן [כפי שמסתבר מפשטות הסוגיא שרק בתחילה דחהו בקש, ואח"כ (כשאמר הבייתוסי "רבי בכך אתה פוטרני") אמר לו הטעם האמיתי] יש לתרץ בהנ"ל: (א) בנוגע לפשיטות ריב"ז, "מנין לכם" - הרי כמה תנאים פליגי באופן הלימוד שהפירוש הוא, "ממחרת היו"ט", ושלילת הסברא, "או אינו אלא ממחרת שבת בראשית", (ב) ריב"ז ס"ל שכיין שהתורה כתבה "ממחרת השבת" ולא "ממחרת היו"ט", עכצ"ל, שיש ענין מיוחד ב"ממחרת השבת" כפשוטו, ביו"ט שחל להיות בשבת, אלא, שמצות ספה"ע היא גם ביו"ט שחל להיות באמצע השבוע, (ג) והטעם שדרשה זו לא הובאה בתו"כ - ראה לקמן הערה 33.

22) כידוע שגם סוד בתורה הוא בתכלית הדיוק (ראה של"ה חלק תושבע"פ כלל לשונות תב, ב).
23) נוסף על הטעם הפשוט שכל הדרשות שבהסוגיא שוללות דעת הבייתוסיים שאומרים שאין קצירת העומר במוצאי יו"ט, וריב"ז הוא זה ש"ניטפל להם. . ואמר להם שוטים מניין לכם כו'", ובהמשך לדרשת ריב"ז שקצירת העומר היא גם במוצאי יו"ט, באות שאר הדרשות, רבי אליעזר אומר אינו צריך וכו'".

24) ראה לקו"ש ח"ט ע' 4 הערה 26, שהטעם שריב"ז ענה להבייתוסי דרשה זו דוקא, ולא שאר הדרשות שבהסוגיא (ובפרט ש, כולוהו (גם דריב"ז) אית להו פירכא בר מתרת"י (מנחות סו, א)) - כי רק מדרשה זו מוכח שצ"ל קביעות ד"יו"ט שחל להיות באמצע השבוע" (דלא כטענת הבייתוסי שיתקנו שתהי' הקביעות דפסח בשבת (עיי"ש)). וי"ל עד"ז בנוגע להדרשה דריב"ז עצמו (לא רק בתור מענה להבייתוסי) - שרק ע"פ דרשה זו מתורץ הטעם שהתורה כתבה "ממחרת השבת", ככפנים.

25) ויק"ר פכ"ח, ג - הובא בילקוט המכירי לתהלים מזמור סח (ומסיים, וכן במדרש קהלת). וראה לקמן הערה 27.

* ולהעיר מהגהות הב"ח לתוס' ב"ב (קטז, ב - ד"ה זמזמז), שלפי ר"ת גם בתחילה לא דחהו בקש כו' (בסיפור ד"ב שם).

דשכינה ביניהן, כלומר, בזמן שביהמ"ק קיים מקריבין העומר בפסח ושתי הלחם בעצרת²⁸, וזהו גם הפירוש ד"תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", שאז ביהמ"ק קיים, ומקריבין העומר ושתי הלחם.

כלומר: כיון שמצות ספה"ע תלויה בהקרבת העומר בפסח ושתי הלחם בעצרת²⁹ (כמ"ש, "וספרתם לכם גו' מיום הביאכם את עומר התנופה גו' עד ממחרת השבת השביעית והקרבתם גו' לחם תנופה שתיים גו'"), לכן, קיומה בשלימותה (ה"אימתי הן תמימות") אינו אלא בזמן שביהמ"ק קיים, משא"כ בזמן שאין ביהמ"ק קיים, ואין הקרבת העומר ושתי הלחם, לא מקיימים מצות ספה"ע בשלימותה, ויתירה מזה, לכו"כ דעות קיומה בזמן הזה אינו אלא תקנת חכמים, "זכר למקדש"³⁰.

ד. והנה, כיון שג' הפירושים [תמימות במנינם (מנין שלם של ימים, לילה ויום), תמימות כימי בראשית (שבועות שמתחילות מאחד בשבת ומסיימות בשבת), ותמימות שע"י הקרבת העומר ושתי הלחם בזמן שביהמ"ק הי

תהיינה, אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום²⁶.

ומסתבר לומר, שב' הפירושים של רבי חי"א (בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם", ו"בזמן שישראל עושין רצונו של מקום") שייכים זל"ז²⁷.

ויש לבאר זה ע"פ גירסת "הראשונים שהגיהו (בלשון המדרש, "תני רבי חי"א . . אימתי הן תמימות, בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם") בזמן שיש ישועה

(26 בויק"ר הוצאת מרגליות שם, שברוב כת"י במקום, "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום" איתא, "בזמן שאין ישוע ושכני' באות בהן", אבל, בכמה כת"י ובהדפוסים שלפנינו הגירסא היא "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום").*

ולהעיר, שהצמח-צדק (אוה"ת אמור ע' קסז) מביא (ומבאר ומקשר) ב' המדרשים - "אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", ו"אימתי הן תמימות בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם" (וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 98 ואילך).

(27 ראה פ"י מתנות כהונה לויק"ר שם: "בילקוט תהלים" הגי' כך (בזמן שישראל עושין) רצונו של מקום, בזמן שיש ישוע ושכני' ביניהם, והכי גרסינן בילקוט" (אלא שכותב שצ"ל בזמן שאין כו').

(* בהערות ותיקונים דהר"ש באבער (לפסד"כ שם) כותב שהמעתיקים לא הבינו כוונת המאמר "בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם", וכתבו במקום תיבות אלו "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום". אבל, סברא זו - שהמעתיקים יעשו שינוי גדול כזה (בגלל א"יהבתם) - תמוהה ביותר ומפורכת, כפשוטו.

(* בהערות ותיקונים (לבאבער) שם: "מה שצ"י ילקוט תהלים טעות הוא, כי לא נמצא המאמר הזה בילקוט תהלים". אבל, אין להוכיח מילקוט תהלים שלפנינו כיון שבו לא נמצא כל המאמר (לא רק הגירסא שמביא המ"כ), ועכצ"ל, שהייתה בידו גירסא כזו בילקוט תהלים (כמו בילקוט, שכותב "והכי גרסינן בילקוט", אף שבילקוט שלפנינו גירסא שונה). ועצ"ע ואכ"מ.

(28 הובא בראב"ן וראב"ה שם (אלא שמסיימים, "וליתא, אלא הכי פירושא כו"), כנ"ל ס"ב).

(29 ראה שו"ת הרדב"ז (סי' אלף שכו), בטעם שאין מברכין שהחינו בספה"ע, כי ספירה היא הכנה לעצרת. ועד"ו באבודרהם סדר תפלות חול (שער ג'). מהרי"ל סדר ברכת העומר. ועוד. - ויש דעות שאם לא ספרו ספה"ע אין מקריבין שתי הלחם (ראה שו"ת בית יצחק יוד"ח ב"ב סק"ט. ועוד). וראה לקמן הערה 47.

(30 מנחות סו, א ובתוד"ה זכר למקדש. בעל המאור, רא"ש ור"ן סוף פסחים ועוד) - נמסגו בס' ספה"ע (להר"צ ש"י כהן פ"א). וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתפ"ט ס"ב; "וכן עיקר".

(מ"ט ימים) היא בשלימות מבלי להחסיר יום אחד;

בתמימות כימי בראשית (פי' הב') - גדר ה"תמימות" הוא (גם ובעיקר) בשבתות (שבועות) עצמם, שמתחילות כאחד בשבת ומסיימות בשבת, כימי בראשית (דבר שאינו תלוי בספירת השבתות ע"י האדם);

ובתמימות בזמן שביהמ"ק קיים (פי' הג') - גדר ה"תמימות" אינו שייך למעשה הספירה (כבתמימות במנינם), ועאכו"כ שאינו שייך להשבועות עצמם (כבתמימות כימי בראשית), אלא להספירה לעומר דוקא?

ה. ונוסף לזה - דרוש ביאור גם בפרטי הפירושים:

(א) כיון שה"תמימות" (לכל הפירושים) היא במצות ספירת העומר שע"י האדם (ו"ספרתם לכם גו' שבע שבתות תמימות") - צריך להבין תוכנה וענינה של השלימות דמצות ספירת העומר שנעשית ע"י שהשבועות (שסופרים לעומר) הם (מא' בשבת עד שבת) כימי בראשית (פירוש הב'), אף שאין הדבר תלוי בהספירה דהאדם³⁵ אלא בקביעות הימים?

(ב) בפירוש הב' (תמימות כימי בראשית) והג' (תמימות שע"י הקרבת העומר) - צריך להבין: למה נאמרו בלשון סתום הדורש ביאור (ועד שנחלקו המפרשים בביאור הדברים) - "בזמן שאין ישוע ושכני' ביניהם", ו"בזמן שישראל עושין רצונו של מקום" - ולא נאמרו בלשון ברור, "בזמן שפסח חל בשבת", ו"בזמן שמקריבין העומר"?

[קיים] הם באותה תיבה - "תמימות" - מסתבר לומר שיש קשר ושייכות ביניהם³¹.

ויש לומר, שהם ג' דרגות ב"תמימות" זו למעלה מזו:

פירוש הא', תמימות במנינם - "תמימות" לעיכובא, שצריכה להיות וישנה בכל שנה.

פירוש הב', תמימות כימי בראשית - שלימות יתירה³² ב"תמימות" (תמימות שבתמימות) שאינה לעיכובא³³, ושייכת רק כשפסח חל בשבת³⁴ (ושניהם שייכים גם בזמן הזה).

ופירוש הג', תמימות שתלוי' בהקרבת העומר (ושתי הלחם) - תכלית השלימות ד"תמימות", ששייכת בזמן שביהמ"ק קיים.

אבל, ביאור זה אינו מספיק, כי החילוק שבין ג' הפירושים הוא לא רק באופן ומעלת ד"תמימות" (היינו, שלכל הפירושים ה"תמימות" הוא באותו הדבר, והחילוק הוא רק באופן ומעלת ה"תמימות"), שלימות ע"ד הרגיל, שלימות יתירה, ותכלית השלימות, אלא החילוק שביניהם הוא גם (ובעיקר) בגדר החיוב ד"תמימות":

בתמימות במנינם (פי' הא') - גדר ה"תמימות" הוא במעשה הספירה, שפעולת האדם בספירת ה"שבע שבתות"

31) כידוע הרא"י מ"שעטנו" - ראה לקו"ש ח"ג ע' 782, ו"ש"ג.

32) דוגמא לדבר: דרשת חז"ל (וערכין לא, א) בפי' "שנה תמימה", "להביא את חודש העיבור" - שלימות יתירה, שהרי שנה פשוטה (שאינה חודש העיבור) היא גם שנה שלימה (ראה גם אה"ת שם כרך ג' ע' תתע"א).

33) ולכן לא הובאה בתו"כ - מדרש הלכה.

34) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 145.

35) משא"כ התמימות שבזמן שביהמ"ק קיים - קשורה עם פעולת האדם בהקרבת העומר (ובמילא גם הספירה לעומר), כפשוטו.

ועפ"ז יש מקום לומר שעבד שנשתחרר באמצע ימי הספירה אינו יכול לספור בברכה (אף שספר כל הימים שלפנ"ז), דכיון שמציאות הספירה אינה אלא מצד המצוה, הרי הספירה שספר לפנ"ז (שאינה ציווי התורה) אינה מציאות כלל, ואיך יברך ויספור „היום עשרה ימים לעומר” כשלא היתה מציאות של ספירת ט' ימים לפנ"ז.

ועד"ז בקטן שהגדיל - דאף שגם בקטנות קיים מצות ספה"ע מדרבנן (מדין חינוך), ו„מצוותי” (גם מדרבנן) אחשבי" למציאות דספירת ימים, מ"מ, כיון שהחיובים דרבנן (לכמה דעות⁴¹) אינם אלא על ה„גברא”, ולא על ה„חפצא”, יש מקום לומר שחיוב הספירה (מצוה) מדרבנן לא אחשבי" לספירת הימים בנוגע לחיובים מן התורה⁴², ולא יוכל לברך

(א"א) לשו"ע אור"ח סתפ"ט סקי"ג, כי אם בנוגע להימים שלאח"ז, שבהעדר ספירת יום התשיעי אינו יכול להמשיך ולספור „עשרה ימים”.

ועפ"ז מובן הטעם שמברכים על ספה"ע בכל לילה (לפי שכל לילה היא מצוה בפני עצמה), אף שיתכן שיחסיר בספירת הימים שלאח"ז** (כיון שאין זה גורע בספירת הימים שלפנ"ז, כנ"ל).

41) ראה שו"ת צפע"ג (ירושלים תשכ"ה) סל"ג ובהנסמן במפענה צפונות קונטרס „מאה סברות” בתחלתו. אתון דאורייתא כלל יו"ד. וראה תניא פ"ח. - נתבאר בארוכה בשיחות אחש"פ והתוועודיות שלאח"ז תשל"ו.

42) ונפק"מ גם בומן הזה שמצות ספה"ע (גם בגדולים) אינה אלא מדרבנן (נמסן לעיל הערה 30) - דכיון שבדרבנן גופא יש חילוק בין חד דרבנן לתרי דרבנן (ראה תוד"ה ור"י - מגילה יט, ב. ועוד), יש לומר, שספירת הימים מצד תרי דרבנן (חינוך למצוה שחיובה מדרבנן) אינה נחשבת למציאות בנוגע לחד דרבנן (ספה"ע בגדולים).

** זלא כבספירת זבה שאין מברכים בגלל החשש שמא תסתור ראיתה (ראה תוד"ה וספרותם שבהערה 3. תוד"ה וספרה - כתובות עב, א. וראה חק יעקב או"ח שם סק"ו. ועוד).

1. ויש לבאר תחילה הגדר דמצות ספירת העומר - המציאות דספירת הימים (ובזה גופא - הספירה עצמה, והימים הנספרים), והמצוה דספירת הימים.

ובהקדמה:

נתבאר במק"א³⁶ שספירה³⁷ כשלעצמה (לולי המצוה) אינה מציאות (דבר בעל תוכן והשיבות), והמצוה לספור עושה את הספירה למציאות, ע"ד „מצוותי” אחשבי"י³⁸.

ונפק"מ לדינא³⁹ - בעבד שנשתחרר וקטן שהגדיל באמצע ימי הספירה:

ובהקדם - שההכרח דתמימות במנינם, שאם שכה לספור לילה א' אינו יכול להמשיך ולספור בברכה, הוא (בעיקר) לפי שהחסרון דספירת לילה א' הוא חסרון בהמציאות (לא רק מצד הדין וההלכה בתורה) דספירת הימים הבאים, ולדוגמא: מי ששכח ולא ספר בליל ט', אינו יכול לספור למחרתו „היום עשרה ימים לעומר”, כיון שלא קיימת מציאות של ספירת יום עשירי אם לא קדמה המציאות דספירת ט' ימים לפניו⁴⁰.

36) ראה לקו"ש ח"א ע' 271 ואילך. ח"ח ע' 54 ואילך.

37) כלומר: לא מספר, אלא ספירה, שעל ידה לא נתחדש מאומה, כיון שהמספר ישנו גם לולי הספירה.

38) ביצה כו, ב (בפרש"י ד"ה חלה). בכורות יו"ד, א. וראה אנציק' תלמודית מע' אסורו חשובו. 39) כלשון הרגיל בש"ס: „מאי בנייהו”.

40) כלומר: החסרון דיום התשיעי אינו גורע מאומה בספירת שמונת הימים שלפנ"ז שבהם קיים מצות ספה"ע „לפי שכל לילה היא מצוה בפני עצמה” - שו"ע אדה"ז שבהערה 9. וראה גם שבלי הלקט סרל"ד (בהגה"ה מכת"י). פרמ"ג

* משא"כ להדעות שכל מ"ט הימים הם מצוה אחת (ראה חינוך מצוה שו. ב"ח לטא"ו"ח סתפ"ט. ועוד).

להיות ההמשך דספה"ע (בברכה⁴⁶) מן התורה בהמשך להמציאות דספירת הימים מצד החיוב מדרבנן בזמן הזה (לרוב הדעות שספה"ע בזמן הזה היא מדרבנן⁴⁷).

אבל, יותר נראה לומר, שהפירוש ד"מצוותי אחשבי" (ובנדו"ד, שהמצוה עושה הספירה למציאות חשובה⁴⁸) הוא,

בפועל, כיון שישנו ביהמ"ק שבו יכולים להביא העומר, ועד"ז בנדו"ד, שלאחרי שנבנה ביהמ"ק חשיב (מכאן ולהבא) "מיום הביאכם את עומר התנופה". ועצ"ע ואכ"מ.

48) ושקו"ט נוספת בנוגע להברכה (גם אם ספירת הימים היא מציאות לולי המצוה) – דכיון שהברכה קשורה במיוחד עם עניני כוונות (החל מהכוונה הכללית ד"דע לפני מי אתה עומד", והכוונה הפרטית לדילה זה*) והמשכות (ברכה מלשון המשכה) שכל מציאותם אינה אלא מצד המצוה, יש לחקור כיצד יוכלו להיות הכוונות וההמשכות שע"י הברכה** על מצוה מן התורה בימים שלאח"ז ללא הקדמת הכוונות וההמשכות בימים שלפנ"ז, דכיון שלא היו אלא מדרבנן, יש מקום לומר שאינם חשובים למציאות לגבי כוונות והמשכות שע"י הברכה על מצוה מן התורה***.

49) נוסף לכך שהספירה כשלעצמה היא מציאות של דיבור בה"א מוצאות הפה, ועד שעקמת שפתיו הוי מעשה (סנהדרין סה, א).

בברכה⁴⁹, כיון שביחס להחיוב שנתחדש כשהגדיל, לא קיימת מציאות של ספירת ימים לפני"ז⁴⁹.

ויש להוסיף, שנפק"מ גם בנוגע לגדולים – כשיבוא משיח צדקנו (ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"⁴⁵) באמצע ימי הספירה, ויבנה ביהמ"ק ונקיים מצות ספה"ע כתיקונה⁴⁶, מן התורה⁴⁷, האם יוכל

43) אף שבקטנותו ספר בברכה מדרבנן. 44) במנחת חינוך (מצוה שו) מביא החקירה בעבד שנשתחרר וקטן שהגדיל בנוגע לחיוב ופטור ("מי נימא דחייב ופטור תליא מילתא, וכיון שהי' פטור אף שמנה מ"מ כיון שמצוה א' היא ומקודם לא נתחייב גם עתה אינו חייב . . או דלמא כיון שמנה אף שהי' בפטור מ"מ לא בטל החשבון כו"ל), ומסיק, שכיון ש"המחוייב מדרבנן מוציא החיוב מה"ת . . בקטן שנתגדל דעכ"פ הגיע לחינוך קודם, בודאי מועיל או הזמן שמחוייב מדרבנן להיות חייב אח"כ מה"ת, ואין החשבון בטל". אבל, החקירה שבפנים אינה בנוגע לחיוב ופטור, אלא בנוגע להמציאות דספירת הימים (שלכן גם להדעת שהספירה דכל יום היא מצוה בפ"ע צ"ל המציאות דספירת הימים שלפנ"ז), ולכן השאלה היא גם בקטן שהגדיל שספר מצד החיוב דחינוך. 45) נוסח, "אני מאמין" הגדפס בסידורים וכו'. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

46) שו"ע אדה"ו או"ח סתפ"ט ס"א (מתוס' מגילה כ, סע"ב).

47) ראה גם ההשק"ש בזה בתשובה שבסו"ס נמוצי או"ח (להרח"צ כו' ממנוקאטש), וש"נ – ושם מסיק שהספירה תהי' דאורייתא.

[ואף שבשנה זו לא הקריבו העומר בט"ז בניסן – משמע מדבריו, שספה"ע תלוי' גם בהקרבת שתי הלחם בשבועות (וכמפורש בס' שנסמנו לעיל הערה 29. וראה גם ס' המכריע ס"י יח. ועוד), וכיון שנבנה המקדש צ"ל ספירה לפני הקרבת שתי הלחם בחג השבועות.

ואולי י"ל, שלאחרי שיבנה ביהמ"ק יחשב ההמשך ספה"ע גם, "מיום הביאכם את עומר התנופה" (אף שבפועל לא הקריבו העומר) – דחשיב כמו שלא הקריבו העומר בפועל (מאיהו סיבה שתהי') בזמן שביהמ"ק קיים, שגם אז בודאי מקיימים מצות ספירת העומר, מיום הביאכם את עומר התנופה" (מזמן ההבאה, ולא מההבאה

*) כמ"ש רבינו הזקן בסידורו – השוה לכל נפש – "כיון לספירה של אותו הליילה ולתיבה אחת של . . . אנא בכח" ותיבה אחת של מזמור . . . אלקים יחנו"ו ואות א' מפסוק ישמחו", ועוד.

** אבל בנוגע לכוונת המצוה (שמכוין לצאת י"ח מצות ספה"ע) – יכול לכיון לצאת י"ח המצוה כמות שהיא, מדרבנן או מן התורה (ויש שהעיר על הנוסח בכמה סידורים "הני מוכן ומוזמן לקיים מצות עשה" – שכיון שבזמן הזה אינה אלא מדרבנן, לא יאמרו "מצות עשה", (דמשמע מצוה מן התורה), אלא "מצות ספירת העומר" תתם (ראה הנוסח בס' ספה"ע הנו"ל ע' קפ"קא).

***) ושאלה זו היא גם בזה"ז, בקטן שנתגדל באמצע ימי הספירה, להדעות שגם בזה"ז ספה"ע היא מדאורייתא (מב"ס הלי' תמידין ומוספין פ"ז הכ"ד. ועוד).

מתייחסת אליו [ובעומק יותר: הפצא שנחשב ל"מציאות" גם בעולמו של המצווה, משא"כ לולי הציווי, אין חשיבות למציאות הנבראים ביחס למציאות הבורא⁵²], גם אם בפועל לא תתקיים המצוה בהפצא.

כלומר: נוסף לכך שקיום המצוה משנה הפצא שבעולם להיות חפצא דקדושה⁵³, הרי, ציווי התורה כשלעצמו (גם לולי קיום המצוה) עושה החפצא שבעולם למציאות חשובה (לגבי עניני העולם סתם), גם אם לא תתקיים בו המצוה, שלא יהי' חפצא דקדושה, אלא חפצא בעולם.

ועד"ז י"ל בנוגע ל"ספירה" שכל מציאותה (לא רק חשיבות יתירה במציאות שישנה בלאה"כ, כבשאר מצוות התורה) נעשית מצד המצוה, היינו, שציווי התורה ע"ד ספירת הימים עושה ספירת הימים (לכל לראש) למציאות בכלל (שהרי ספירה כשלעצמה אינה מציאות), ועד למציאות בעלת חשיבות יתירה שהתורה מתייחסת אלי' (מציאות גם בעולמו של המצווה) - שהמציאות דספירת הימים (שנעשית ע"י ציווי התורה) קיימת גם אם לא תתקיים בה מצות הספירה (שיספרם מי שאינו ברי'חיובא).

[וי"ל דוגמא לדבר ב"מספר" 54 -

שציווי התורה ע"ד ספירת הימים עושה הספירה למציאות בעולם גם אצל זה שאינו מצווה לספור (כדלקמן).

ועפ"ז י"ל שכל מי שנתחייב בספה"ע באמצע ימי הספירה יכול לספור בברכה, כי, ספירת הימים שספר לפני זמן החיוב, אף שאינה מצוה, ה"ה מציאות בעולם (כיון שיש ציווי בתורה ע"ד ספירת הימים), ולכן יכול שפיר לברך ולספור "היום עשרה ימים לעומר", כי המציאות דספירת תשעה ימים (אף שאינה ספירה של מצוה), מאפשרת קיום המצוה דספירת העומר מיום העשירי ואילך⁵⁵.

ז. וביאור הענין:

מצוה (לא רק קיומה בפועל, אלא גם הציווי כשלעצמו) - מכריחה מציאות של חפצא (ולדוגמא: "מצות תאכלו" 51 - בהכרח שיש בעולם חפצא של "מצות"), ולא רק חפצא סתם, אלא חפצא בעלת חשיבות - שאינו סתם חפצא שנמצא בעולם, אלא חפצא שמציאותו מוכרחת מצד ציווי התורה, חפצא שהתורה

(50) ושאינו גר שנתגייר - דכיון ש, כקטן שנולד דמי' (יבמות כב, א. וש"ג), הרי המציאות דספירת הימים שלפנ"ז היא כמו ספירה של אדם אחר* (אבל המציאות ספירת הימים כשלעצמה, היתה יכולה להחשב להמציאות דיום העשירי, אף שלא היתה שייכת למציאות דמצוה כלל).

(51) בא יב, טו.

(52) ודוגמתו בה"גברא" - שהציווי אליו עושה אותו למציאות בעולמו של המצווה, משא"כ לולי הציווי, במכ"ש וק"ו מרחוק הערך דאיש פשוט לגבי חכם גדול, שאינו נחשב בעיניו למציאות, אא"כ מצווה לעשות דבר עבורו (ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 30 ואילך. וש"ג).

(53) ראה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך. וש"ג.

(54) ועד"ז בנוגע ל"ספירה", אלא שב"מספר" מדובר בנוגע לחשיבות דהמציאות (כדלקמן בפנים), להיותו מציאות בלאה"כ, וב"ספירה" מדובר בנוגע להמציאות עצמה.

* וזה ש"היו לו בנים בהיותו עכו"ם ונתגייר קיים פרי' ורבי", "אע"ג דלענין כמה דברים אמרין גר שנתגייר קטן שנולד דמי' - "כיון דבנכריותו קיים דזרעו מיוחס אחריו באותה שעה מיפטר נמי כשנתגייר" (תוד"ה ר"י יבמות סב, א), כלומר, למציאותו החדשה ע"פ תורה ("קטן שנולד") מצטרפת רק מציאות תורנית קודמת (שגם בנכריותו זרעו מיוחס אחריו מדין תורה), אבל מציאות סתם (ספירת הימים שאינה שייכת כלל למצות ספה"ע) אינה מצטרפת (ואינה שייכת) למציאותו החדשה לאחר הגיור. ועפ"ז.

(קיומה בפועל) - לא רק מציאות בעולם סתם, ולא רק מציאות שמוכרתת מצד ציווי התורה, אלא מצוה ממש - שספירת הימים [הן הספירה (הפעולה), והן הימים (הנפעל)] נעשית חפצא של קדושה.

ט. עפ"ז יש לבאר גם תוכן מצות ספירת העומר:

מצות ספירת העומר היא הכנה והכשרה להג השבועות, "זמן מתן תורתנו", כמ"ש החינוך⁵⁷, "משרשי המצוה . . . לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל, וכמ"ש⁵⁸ אם לא בריתי יומם ולילה וגו', והוא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו התורה . . . נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד . . . וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו . . . כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא"⁵⁹.

ומאריכות הלשון, "מפני התורה נבראו

„שור או כבש או עז כי יולד והי' שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה"⁵⁵ - שעצם העובדה שהתורה מתייחסת למספר הימים שהשור, עושה את מספר הימים דהשור למציאות חשובה בעולם, גם כשאין הדבר נוגע להקרבתו לקרבן, בשור של גוי (גם אם לא ימכרנו לישראל), וכיו"ב].

ה. ונמצא, שבמצות ספירת העומר ישנם ג' ענינים:

א) המציאות דספירת הימים - מציאות בעולם שנעשית מצד הציווי דספירת הימים (משא"כ לולי הציווי אין הספירה נחשבת למציאות).

ב) מציאות חשובה דספירת הימים - לא סתם מציאות בעולם, אלא חפצא שהתורה מתייחסת אליו (כבכל המצוות שמציאות החפצא שלהן נעשית מציאות המוכרתת מצד ציווי התורה)⁶⁰.

[ובפרטיות יותר: הספירה - כל מציאותה היא מצד הציווי (שלולי הציווי אינה מציאות כלל), והימים - הם מציאות גם בלאה"כ, וע"י הציווי לספור הימים נעשים הימים מציאות חשובה (נוסף על מציאותם בעולם שקיימת בלאה"כ) - חפצא שמוכרתת מצד ציווי התורה].

ג) ולאח"ז באה המצוה דספירת העומר

57 מצוה שו. וראה גם מו"נ ח"ג פמ"ג.

58 ירמ' לג, כה.

59 ומקור הדברים במדרש „הגדה" - הובא בעיטור (שבעה ערה 13). ר"ן (שבעה ערה 30). ועוד - „בשעה שאמר להן משה רבינו ע"ה תעבדון את האלקים על ההר הזה, אמרו לו ישראל, משה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם לסוף תמישים יום, והיו מוניין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר"^{*}.

(* בעיטור ובר"ן שם: „בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר, אלא מחשבין נ' יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן". ומלשון החינוך (והרמב"ם בספרו מו"נ) משמע שטעם זה הוא „משרשי המצוה" מן התורה (ולזה עיר מהשקו"ט בנוגע לספירה במדבר שלא הקריבו העומר (ראה אה"ח אמור כג, טו. הנסמן בס' ספה"ע הנ"ל ע' ב"ח). ואכ"מ).

55 אמור כב, כו. - ולהעיר, שפסוק זה הוא ההקדמה לפרשת המועדים שקורין (גם) ביום שני דפסח, יום ראשון דספה"ע „בשני אית לן למקרי שור או כשב, משום דכתיב ב' וספרתם לכם, ובשני מתחילין לספור את העומר" - תויו"ט מגילה פ"ג מ"ח).

56 והתידוש במצות ספירת העומר - בענין הא' - שכל מציאות הספירה (מציאות סתם, לא רק חשיבות יתירה במציאות שישנה בלאה"כ, שמציאות זו היא גם מציאות שמוכרתת מצד ציווי התורה) היא מצד המצוה, כדלקמן בפנים.

- גם במצות שהזמן גרמא, הזמן רק גורם חיוב המצוה, אבל המצוה עצמה היא פעולה בדבר אחר (אכילת מצה, ישיבה בסוכה, וכיו"ב) שנעשית בזמן זה⁶².

ויש לומר, שכב' ענינים אלו מודגשת כללות הפעולה דמתן תורה:

א) במציאות התפצא (דספירת הזמן) בעולם שנעשית ע"י המצוה - מודגש שמציאות התפצא בעולם אינה אלא מצד (בשביל) התורה, שהרי לולי הציווי אין מציאות של ספירה;

וזהו ההכנה להפעולה דמתן-תורה בהתפצא דכללות העולם - שיהי ניכר שכל מציאותו אינה אלא „בשביל התורה“, ובלשון הגמרא בסוגיא דמתן-

נספרין (מיוחדים משאר הימים) במה שהם טהורים ומכוונים מזולתם, אבל השבע שבתות, מה ענין ספירתם מכוון שיהא נשתנה מזולתו אם לא דזה הוי ספירה ממש כו" (משך חכמה פ' אמור ד"ה תספרו חמישים יום), כלומר, יחודם של ימים אלו משאר ימים אינו אלא בספירתם בלבד.

62) וי"ל שהחידוש שבמצות ספירת העומר (במציאות הספירה, ובקיומה בהזמן) הוא גם לגבי מצות ספירת מ"ט שנים ו' שמיטות לקדש יובל («כמו שימנה כל איש ואיש ממנו ימי העומר»), מ"ט ימים ו' שבועות (סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קמ). חנוך שם) - כי, הספירה דשמיטה ויובל היא בכל משך הזמן, וכיון שישנו המנין דכללות המשך הזמן (מבריאת העולם עד סוף כל הדורות), הרי החידוש בהספירה דשמיטה ויובל אינו אלא בתוכן המנין (מנין מיוחד לשמיטה ויובל), משא"כ בספיה"ע החידוש הוא בהמנין עצמו, שמכל ימי השנה מונים מ"ט ימים (ז' שבועות) בלבד, שיהודם משאר הימים אינו אלא בספירתם בלבד.

(* ולהעיר מתוס' שבשוה"ג להערה 40: ושואר ב"ד סופרין ומברכין כמו שאנו מברכין על ספירת העומר. וראה גם פ"י הראב"ד ור"ש משאנ"ץ לתו"כ בהר"ה, חז. דמבין אמור כג, טו.

שמים וארץ. . כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה וגו", משמע, שההכנה לקבלת התורה ע"י ספירת העומר היא לא רק בנוגע להגברא (בנ"י), „שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה. . להראות בנפשנו התפץ הגדול כו", אלא גם בנוגע להחפצא העולם שבו מקיימים התורה, שמציאות העולם אינה אלא התורה, „מפני התורה נבראו שמים וארץ"⁶⁰ - שגם ענין זה מודגש במצות ספירת העומר.

וע"פ הנ"ל - יש לומר הביאור בזה:

יחודה של מצות ספירת העומר משאר מצוות התורה - בשתים: (א) המצוה עושה התפצא דספירת הימים למציאות, היינו, שפעולת המצוה היא לא רק הוספת חשיבות יתירה בהתפצא שישנו בעולם לפנ"י, אלא בעצם מציאותו, שהמצוה יוצרת מציאות התפצא בעולם, (ב) המצוה היא בהזמן עצמו - ספירת (הימים והשבועות)⁶¹ הזמן (משא"כ בשאר המצוות

60) ועפ"ז מובן הטעם שהחניוך מדגיש ומוסיף גם „שמים וארץ“, אף שתוכן הביאור הוא בנוגע לישראל.

61) ושאני ספירת זבה - שאף שנאמר (מצורע טו, כח) „וספרה לה שבעת ימים", „אינו מהענין הזה (דספה"ע), אלא לומר שלא ישכחנהו" (רמב"ן ובחיי אמור כג, טו), „אינו אלא השגחה בימים", „שיתנו לב על הימים, ולא שיתחייבו למנותם בפה ולברך על מנינם" ** (חניוך מצוה של), „ימים אלו

(* להעיר מהמבואר בזהר (ח"ג צז, טע"א ואילך) ש.וספרתם לכם גו' שבע שבתות" הוא ע"ד ובדוגמת ספירת ז' ימים דטהרת אשה לבעלה, הטהרה דכנסי"י להקב"ה כהכנה להנישואין דמתן-תורה. וראה אה"ת אמור ע' קסט ואילך.

** משאי"כ להדעות שאי אפשר לברך על ספירת זבה שמא תראה ותסתור ספירתה (ושאני ספיה"ע, שכל יום הוא מצוה בפניע, כנ"ל הערה 40 ובשוה"ג).

אחרון של פסח (בסעודת משיח)

להפעולה בגדר העולם (זמן) ע"י המצוה דספירת העומר.

י. ויש לומר, שג' הענינים שבמצות ספירת העומר [מציאות הספירה שנעשית ע"י הציווי, מציאות חשובה (ההספירה ודאימים בהוספה על המציאות שישנה לפניו, וחפצא דקדושה (כנ"ל ס"ח), שהם ג' שלבים בפעולת המצוה בגדר העולם כהכנה למתן תורה (כנ"ל ס"ט) - מתאימים לג' הפירושים-ענינים ד"תמימות" שבמצות ספירת העומר:

(א) המציאות דספירת הימים (שמצ"ע אינה מציאות, ונעשית ע"י המצוה - מודגשת בהפירוש דתמימות במנינם (כנ"ל ס"א) - שהשלמות היא (רק) בהספירה שע"י האדם, גם כשאינה מתאימה למנין ימי השבוע, מא' בשבת עד שבת, מציאות דספירת ימים שאינה אלא מצד המצוה.

(ב) החשיבות היתירה שמוסיפה המצוה בהמציאות שישנה לפניו, שהיא (בעיקר⁶³) בהימים הנספרים (שמציאות הימים ישנה גם לולי הציווי, וע"י הציווי לספור הימים, נעשים מציאות חשובה) - מודגשת (בעיקר) בהפירוש תמימות כימי בראשית (כנ"ל ס"ב) - כשהספירה דהאדם (שמצ"ע אינה מציאות) מתאימה להספירה שמצד הבריאה, ספירת שבע שבועות⁶⁴ שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת, כימי בראשית, כיון שספירת ימי בראשית היא מציאות שקיימת גם לולי המצוה דספירת העומר,

תורה⁶⁵: „מאי דכתיב“ ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי, ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו“ („הששי משמע הששי המיוחד . . ששי בסיון שניתנה בו תורה⁶⁶“), היינו, שקבלת התורה („ישראל מקבלים התורה“) עושה המציאות ד„מעשה בראשית“, ועז"נ⁶⁷ „ארץ יראה ושקטה“, „בתחילה יראה ולבסוף שקטה“.

(ב) ובהמצוה שהיא בהזמן עצמו (ספירת הזמן) - כיון שזמן הוא (לא חפצא פרטי בעולם, אלא) גדר העולם, כידוע שבריאת הזמן (שגם הוא „גברא“⁶⁸) היתה ביחד עם (וחלק מ)בריאת העולם, כמו המקום, כי גדר העולם הוא מקום וזמן⁶⁹, נמצא, שפעולת המצוה דספירת הזמן⁷⁰ היא (לא בנוגע לחפצא פרטי שבעולם, אלא) בנוגע לגדר העולם (מציאות הזמן);

וזהו ההכנה וההכשרה והנתינת-כח להפעולה דשאר המצוות - שהפעולה דכל מצוה בהחפצא הפרטי שבעולם השייך למצוה זו היא לאחרית ובהמשך

63 שבת פח, א. וראה גם ע"ז ג, א. ושם (בהתחלת הענין) מובא גם הפסוק „אם לא בריתי יומם ולילה (בריתי שכתבתי שתהא נוהגת יומם ולילה, והיינו תורה, דכתיב והגית בו יומם ולילה, וכתוב אלה דברי הברית - פרש"י) חוקות שמים וארץ לא שמת"י" (מלכתחילה).

64 בראשית א, לא.

65 פרש"י שם.

66 תהלים עו, ט.

67 ראה מו"נ ח"ב פ"ל. הנסמן בלקו"ש ח"י

ס"ע 176.

68 ראה שעה"ה פ"ז. לקו"ת בחוקותי מא, ב. ברכה צח, א. ובכ"מ. - וראה לקו"ש חכ"ו ע' 61 ואילך.

69 הן עשיית החפצא למציאות בעולם - ע"י הציווי, והן עשיית החפצא שבעולם לחפצא דקדושה - ע"י קיום המצוה.

70 וי"ל ששייך גם בהספירה - דאף שע"י הציווי נעשית הספירה למציאות, כיון שהספירה מצ"ע אינה מציאות, הרי, ביחד עם זה (ולאח"י) נעשית גם מציאות חשובה שמוכרת מצד ציווי התורה (כנ"ל ס"ז).

71 כלומר, ספירת חלק מסויים בזמן (ולא ספירת כללות הזמן, כביובל, כנ"ל הערה 62), באופן המתאים גם לספירת ימי בראשית.

(זמן), ה"ז בשלימות יתירה כשהמציאות דספירת הזמן ע"י האדם מתאימה לספירת הזמן גם מצד גדרי העולם, תמימות כימי בראשית.

ובביאור דיוק לשון המדרש (בפירוש הב' והג') „אימתי הן תמימות בזמן שאין ישוע ושכני" ביניהם" (ולא בזמן שפסח חל בשבת), ו„אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום" (ולא בזמן שמקריבין העומר) - יש לומר, שבלשון זה מרומז הקשר והשייכות שבין הפירושים דתמימות, שבכל א' מב' הפירושים מרומז גם הפי' השני:

הטעם שהפירוש דתמימות כימי בראשית, כשפסח חל בשבת (פי' הב'), נאמר ברמז וסימן בהלשון „בזמן שאין ישוע ושכני" ביניהם" - יש לומר, שבזה מרומזת גם התמימות שבזמן שביהמ"ק קיים (פי' הג') - שהמשמרות דישוע ושכני" לא נכנסים לעבודה בין פסח לעצרת, אלא משמרות אחרות עובדים בביהמ"ק, היינו, שמדובר בזמן שביהמ"ק קיים, שאז מקיימים המצוה כתיקונה.

והטעם שהפירוש דתמימות שע"י הקרבת העומר (בזמן שביהמ"ק קיים) נאמר בלשון „בזמן שישראל עושין רצונו של מקום" - יש לומר, שבזה מרומזת גם התמימות שבספירת הזמן, גדר העולם (מתאים לפי' הב' דתמימות כימי בראשית) - כיון שהפעולה ד„עושין רצונו של מקום" פועלת גם במציאות העולם⁷³ שנעשית בתכלית השלימות⁷⁴

וע"י המצוה דספירת העומר נעשית בה חשיבות יתירה.

ג) וההפצא דקדושה - כיון שנעשית ע"י קיום המצוה בפועל (דלא כמציאות הספירה, ומציאות חשובה דהימים, שנעשים מצד הציווי עצמו, גם לולי הקיום בפועל), ה"ז תלוי בקיום המצוה כתיקונה. וענין זה מודגש בהפירוש דתמימות שע"י הקרבת העומר בזמן שביהמ"ק קיים (כנ"ל ס"ג) - כיון שקיום המצוה כתיקונה תלוי בהקרבת העומר בביהמ"ק.

יא. עפ"ז מתורצות גם השאלות האמורות לעיל (ס"ד-ה) בנוגע לג' הפירושים בתמימות:

ג' הפירושים בתמימות הם (לא גדרים שונים, כי אם) גדר וענין אחד - שלימות (תמימות) בהכשרת העולם למתן-תורה ע"י המצוה דספירת הזמן (גדר העולם), אלא שבענין זה ישנם ג' שלבים (פירושים): ב' שלבים ע"י הציווי עצמו (לפני קיום המצוה) - שהציווי עושה (א) מציאות הספירה, (ב) חשיבות יתירה בהימים הנספרים⁷⁵, ושלב נוסף (העיקרי) ע"י קיום המצוה - שגדר העולם נעשה הפצא דקדושה.

ועפ"ז מובן תוכן השלימות במצות ספירת העומר כשהשבועות הם תמימות כימי בראשית - דאף שעיקר המצוה דספירת העומר היא ספירת האדם, מ"מ, כיון שתוכן המצוה דהמשכת קדושה בספירת הזמן היא בנוגע לגדר העולם

72) ויש בזה מה שאין בו: במציאות הספירה שנעשית ע"י הציווי מודגשת יותר הפעולה דציווי התורה (מלמעלה למטה) - שלולי ציווי התורה אין מציאות דספירת הימים; ובהחשיבות היתירה דהימים ע"י הציווי מודגש יותר שציווי התורה חודר בגדרי העולם (מלמטה למעלה) - שמציאות שקיימת בלאה"כ משתנה ונעשית מציאות חשובה שמוכרחת מצד ציווי התורה.

73) ויומתק יותר ע"פ דיוק הלשון „עושין רצונו של מקום" - שהקב"ה נקרא בשם „מקום", ע"ש, הוא מקומו של עולם" (ב"ר פס"ח, ט. וש"ג) - שבזה מודגש ענין המקום, גדר העולם.
74) להעיר, שגם הפירוש „אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום" הוא בהמשך להתחלת המאמר: „שבועות חוקות קציר ישמר לנו

(ועכ"פ לפני יום האחרון דספה"ע), כיון שהמציאות דספירת הימים שלפנ"ז, מאפשרת המשך וגמר ספירת הימים באופן שמקיימים מצות ספירת העומר כתיקונה, מן התורה⁷⁹.

ואז תהי' השלימות ד"תמימות" בכל ג' הפירושים האמורים: תמימות במנינם, תמימות כימי בראשית, ותמימות שע"י הקרבת העומר - שלימות משולשת⁸⁰ (שמודגשת גם בהקביעות דכללות השנה⁸¹), בגאולה השלישית ובביהמ"ק השלישי, "במהרה בימינו אמן סלה"⁸².

79 להעיר מלשון אדה"ו בהתחלת הסימן: "מצות עשה מן התורה כו"⁸³, אף שבהמשך הסימן מסיק שהעיקר כהדעות שספה"ע בזמן הזה היא מדרבנן. - ואולי י"ל, שבוה נרמז, שגם לאחרי התחלת ספה"ע מדרבנן (בזמן הזה), יתכן (ולכאורה דוחק גדול לומר כן) שהמשכה וסיומה יהי' מן התורה - כשתתקיים התפלה שמתפללים לאחרי הספירה (שכבר התחילו הספירה מדרבנן) ש"יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה", ו"נקיים (המשך) המצוה (באותה שנה) מן התורה".

80 להעיר מהדגשת מספר שלש בעניני העומר - ש"קוצרין שלש סאין שעורין בשלשה אנשים ובשלש קופות ובשלשה מגלות. . אומר להם הקוצר. . שלש פעמים על כל דבר ודבר" (רמב"ם שם הי"א - ממנחת סג, ב, סה, א).

81 שהתחלת השנה בג' ימים רצופים דקדושת יו"ט ושבת, ובחול"ל גם בסוכות ושמע"צ ושמת"ת - ג"פ ג' ימים רצופים.

ולהעיר, שגם ב' הימים דרה"א אייר - החודש שכל הימים שבו הם ימי ספירת העומר - הם בהמשך ליום השבת (ערב ר"ח), ג' ימים רצופים; וגם ב' הימים דחג השבועות (בחול"ל) - יום החמישים לאחרי ובהמשך למ"ט הימים דספה"ע - הם בהמשך ליום השבת, ג' ימים רצופים.

82 נוסח, "הרחמן" שאומרים אחרי הספירה.

כמפורש בקרא⁷⁵, "אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו", ומבואר בריבוי מאמרי חז"ל⁷⁶, ובמילא, גם ספירת הזמן (גדר העולם) היא בתכלית השלימות, ואז נעשית גם המשכת הקדושה שע"י המצוה (תפצא דקדושה) בתכלית השלימות⁷⁷.

יב. ויה"ר שתקויים התפלה שמתפללים מיד לאחרי ספה"ע: "הרחמן הוא יחזיר לנו את עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו" - "לפי שעכשיו אין אנו סופרין אלא זכר למקדש. . לפיכך מתפללין שיבנה בית המקדש ונקיים המצוה כתיקונה"⁷⁸.

וע"פ האמור שספירת הימים היא מציאות בעולם גם כשאין מצוה לספור הימים⁷⁸ - "נקיים המצוה כתיקונה" גם כשמישה צדקנו יבוא באמצע ימי הספירה

(ימי"ה, כד. וראה פרשי"ו ורד"ק ע"פ), ישמור לנו מרוחות רעות ומטללין רעים, ואימתי באלו שבע שבועות שבין פסח לעצרת" - "דורש תמימות בלא חסרון השיך לעניני תבואה" (מ"כ שם), היינו, שהפירוש ד"תמימות" הוא בנוגע לשלימות העולם. 75 ר"פ בחוקות.

76 ולדוגמא: "בזמן ישראל עושין רצונו של מקום וישראל שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב" (ב"ב כה, ב). וראה תו"כ ופרשי"ע ע"פ: "אילני סרק עתידין לעשות פירות". ועוד. 77 להעיר, שלעתיד לבוא תהי' הקרבת הקרבנות בשלימות נעלית יותר מאשר בזמן שביהמ"ק ה' קיים - "כמצות רצונך" - כיון שכל עניני העולם שמהם מביאים הקרבנות* (ובנדודי" - הקרבת העומר) בתכלית השלימות (ראה תו"ח ר"פ ויחי. ובכ"מ).

78 להעיר מלשון אדה"ו שם: "עכשיו אין אנו סופרין אלא זכר למקדש ואין בספירה זו עשית מצוה כלל, שהמצוה הוא לספור לעומר כו".

(* ומודגש יותר בהשינוי מלשון הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ה ה"כ) שכותב (רק). מצות עשה לספור", אף שס"ט שספה"ע היא מדאורייתא גם בזמן הזה (כ"ל בשוה"ג לעהרה"ג 48).

(* ובפרטיות - כל ד' הסוגים דדומס צומח זוי ומדבר, שהיי, נוסף על הקרבנות עצמם שבאים מן החי והצומח, מקריבים גם מלח, דומס, והאדם (הגברא") המקריב, מדבר.

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידיו ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד התמימים להפצת ה"דבר מלכות"

1347-225-1928